

Рекомендовано до друку вченою радою ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»

Протокол № 2/1718 від 14 грудня 2017 року

УДК 378:341.221.4(477)

I 57

ISBN 978-617-7212-94-1

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Калінічева Г. І., проректор з науково-методичної роботи МНТУ, кандидат історичних наук, доцент (голова ред. кол.);

Покусова О. С., начальник науково-методичного відділу МНТУ (заст. голови ред. кол.);

Заліток Л. М., директор Наукової бібліотеки МНТУ, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник;

Пономаренко Т. В., проректор з міжнародних програм та проектів МНТУ, завідувач кафедри міжнародної економіки, обліку та фінансів МНТУ, доктор економічних наук, доцент;

Коротун Т. М., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних систем МНТУ, кандидат технічних наук, доцент;

Тулчинський Р. В., завідувач кафедри економіки та менеджменту МНТУ, кандидат економічних наук, доцент;

Копочинська Ю. В., завідувач кафедри фізичної терапії МНТУ, кандидат наук з фізичного виховання, доцент;

Нечай А. А., завідувач кафедри права МНТУ, доктор юридичних наук.

I 57 Інтернаціоналізація вищої освіти України: концептуальні засади, здобутки, проблеми, перспективи розвитку: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 15-16 груд. 2017 р. / ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая». – Вінниця : [ФОП Корзун Д. Ю.], 2018. – 320 с.

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Інтернаціоналізація вищої освіти України: концептуальні засади, здобутки, проблеми, перспективи розвитку» містить тези доповідей, доповіді та статті учасників конференції, що відбулася 15–16 грудня 2017 року в ПВНЗ «МНТУ імені академіка Юрія Бугая». Науковцями порушено широке коло теоретичних та практичних питань, що стосуються проблеми входження вищої освіти України до європейського освітнього та наукового простору. Учасники конференції висвітлили питання теоретико-методологічних засад інтеграційних процесів у галузі вищої освіти, зміни освітніх парадигм у контексті викликів глобалізації, а також принципи, тенденції та форми інтернаціоналізації вищої освіти. Практичну спрямованість наукового форуму визначали доповіді, присвячені різним аспектам професійної підготовки студентів за економічними, технічними, медичними, психолого-педагогічними спеціальностями у вищих навчальних закладах в умовах інтернаціоналізації. Особливу увагу було приділено питанням гуманітаризації освітнього процесу, інноваціям в університетській освіті та обговоренню нормативно-правових, організаційних та психолого-педагогічних проблем, які постають перед недержавними вищими навчальними закладами у процесі інтернаціоналізації вищої освіти України.

Збірник адресовано освітянам, науковцям, науково-педагогічним і педагогічним працівникам, науковцям, аспірантам, студентам вищих навчальних закладів.

Відповідальність за зміст, достовірність поданої інформації, коректність посилань та академічну добросовісність несуть автори

© ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая», 2018

© ТОВ «Нілан-ЛТД», 2018

ISBN 978-617-7212-94-1

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	22
<i>Гулієв Аріф.</i> Спогад про видатну людину.....	24
<i>Verdenhofs Olga, Djakons Romans.</i> European higher education as the foundation of educational tourism.....	27
<i>Худолей Вероніка.</i> Стратегія освітньої діяльності ПВНЗ «МНТУ імені академіка Юрія Бугая» в контексті інтернаціоналізації вищої освіти.....	36
<i>Адаменко Марина.</i> Формування інноваційного потенціалу викладачів вищих навчальних закладів.....	40
<i>Башаркіна Елена.</i> Ведущие направления интеграции высшего образования в мировое научно-образовательное пространство.....	43
<i>Бегас Людмила.</i> Організація драматизації під музику в процесі корекційно-розвивальної роботи.....	48
<i>Білан Юлія.</i> Ігрові моменти як новітній метод у викладанні іноземної мови студентам всіх спеціальностей.....	50
<i>Борисова Тетяна.</i> Проблеми підготовки викладачів ПТНЗ у вищих навчальних закладах України.....	53
<i>Буцик Іван.</i> Теоретичні підходи до системи підвищення кваліфікації інженерно-педагогічних кадрів в умовах інтернаціоналізації.....	56
<i>Вишневський Михаил.</i> Философско-мировоззренческие предпосылки интернационализации высшего образования.....	61
<i>Глиняна Оксана.</i> Проблеми фізичної реабілітації як складової частини сфери охорони здоров'я України.....	65
<i>Глуховець Юрій, Дашко Юлія.</i> Застосування хмарних технологій для самореалізації студента.....	67
<i>Глушко Надія.</i> Національне виховання студентської молоді у контексті інтернаціоналізації вищої освіти України.....	72
<i>Гнатів Зоряна.</i> Цінності естетичного розвитку студентської молоді в умовах інтернаціоналізації вищої освіти.....	74
<i>Гнатюк Наталія.</i> Деякі аспекти формування іншомовних лексичних навичок у студентів немовних спеціальностей на сучасному етапі.....	77
<i>Данько Дарина, Копочинська Юлія.</i> Порівняльний аналіз навчальних програм підготовки фахівця з фізичної терапії у Польщі та Україні.....	79
<i>Дебич Марія.</i> Інтернаціоналізація вищої освіти України.....	82
<i>Демченко Юрій.</i> Сучасні аспекти використання інформаційних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх офіцерів поліції.....	87
<i>Дерій Жанна.</i> Роль екологічної освіти у системі сталого розвитку.....	90

<i>Демідова Анна.</i> Європейський та американський підходи до визначення категорії «державне управління» як тенденція до інтернаціоналізації вищої освіти в Україні	92
<i>Дідковська-Бідюк Марія.</i> Перспективи підготовки фахівців-профайлерів для правоохоронних органів	95
<i>Дудікова Лариса, Марлова Аліна.</i> Освітня інтернаціоналізація як стратегічний вектор розвитку вищої освіти Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова	98
<i>Журавко Тетяна.</i> Інтернаціоналізація вищої освіти в умовах сьогодення ..	100
<i>Завірюха Антоніна.</i> Місце недержавних вищих навчальних закладів в освітньому просторі.....	102
<i>Заліток Людмила.</i> Впровадження інноваційної моделі бібліотеки університету як чинник інтернаціоналізації вищої освіти України	106
<i>Засєкін Артур.</i> Психологічні особливості письма і писемного мовлення студентів немовних спеціальностей при вивченні іноземної мови	109
<i>Зінченко Олена, Павліцій Даріуш Олесь, Зінченко Дмитро.</i> Методичні аспекти формування сучасної системи підготовки висококваліфікованих кадрів зі спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування» в умовах інтернаціоналізації вищої освіти.....	113
<i>Єжова Тетяна.</i> Проблемно-пошукові завдання як засіб розвитку творчого потенціалу студентів педагогічного університету (на прикладі підготовки корекційних педагогів).....	115
<i>Ібрагімов Михайло, Колядич Едуард.</i> Проблеми гуманітаризації фізкультурно-спортивної освіти	118
<i>Іванова Тетяна.</i> Академічна мобільність як складова інтернаціоналізації вищої освіти України	122
<i>Калінічева Галина.</i> Проблеми збереження національної ідентичності вищої освіти України в контексті інтернаціоналізації	125
<i>Кібальник Вікторія.</i> Особливості застосування методу асоціацій та аналогій на заняттях з дисципліни «Моделювання одягу»	131
<i>Кісілюк Едуард.</i> Корупційна складова в освітньому процесі: проблемні питання та шляхи подолання	133
<i>Кононенко Руслана.</i> Перспективи та шляхи інтернаціоналізації вищої освіти в Україні	136
<i>Копочинська Юлія.</i> Зміст освіти у сучасній системі професійної підготовки	139
<i>Коротун Тетяна, Ярославський Ярослав.</i> Впровадження хмарних технологій у навчальний процес вищих навчальних закладів	141

Кудлай Аліна. Інноваційні аспекти використання мобільних ресурсів під час вивчення курсу «Безпека життєдіяльності і охорона праці».....	146
Кулагіна Юлія. Особливості інновацій сучасного освітнього менеджменту .	150
Кухтик Тамара, Яковенко Юлія. Соціальна платформа ДІТМ МНТУ – APPLE GARDENS 4 YOU SJ @ UB	153
Лавриненко Сергій. Компетентнісний підхід як ключова домінанта в контексті системних змін в умовах інтернаціоналізації вищої освіти.....	155
Латенко Світлана. Сучасні тенденції розвитку сфери вищої освіти в Україні	159
Допухович Віта. Вища освіта України в умовах реформування	164
Малинович Лариса. Труднощі здобуття вищої освіти осіб з особливими освітніми потребами	167
Мелкумова Тетяна. Інтернаціоналізація вищої освіти в Україні: міфи й тенденції	172
Мініч Ірина. Інноваційність у підготовці фахівців для сфери туризму – вимога сучасності	176
Михайлов Михайло. Використання моделювання мереж IP-телефонії в навчальному процесі.....	178
Москаленко Артем, Заречнев Андрій. Комплекс лабораторних робіт по дослідженню елементів структурованої кабельної системи комп'ютерних мереж	180
Набока Олена, Кононенко Руслана. Особливості інтернаціоналізації вищої освіти в Україні	183
Онiнко Валентина, Соловей Леся. Використання інноваційних технологій роботи у процесі формування ключових компетентностей майбутніх учителів природничих дисциплін	186
Опанасенко Вікторія. Дистанційна освіта як вид освітніх послуг сучасної вищої школи	189
Осипенко Інна. Вплив глобалізаційних процесів у вищій освіті	192
Остряньська Олена. Використання інформаційно-комунікаційних технологій як засобу науково-методичного супроводу еспериментальної роботи педагогів ЗДО: інновації у соціалізації вихованців	196
Пархоменко Наталія. Виховання толерантності майбутніх фахівців із фізичної терапії та ерготерапії до людей з інвалідністю	199
Погребняк Володимир. Розвиток демократичної громадянськості майбутнього педагога в руслі інтернаціоналізації вищої освіти України	202
Покусова Олена. Інформаційно-бібліографічний ресурс «Видатні педагоги України та світу» як інструмент дослідницької діяльності.....	205

Пономарьова Галина. Вплив глобалізації на зміну стандартів в сучасному освітньому просторі.....	208
Понадюха Юрій. Особливості підготовки фізичних терапевтів та ерготерапевтів в технічних університетах	208
Процюк Олег, Климчук Юлія. Можливість застосування заходів кримінально-правового характеру до навчального закладу як юридичної особи	214
П'ясецька Наталія, Шпильова Марина, Білан Валентина, Калиновська Ірина, Чередник Анна. Дидактичні засади професійної освіти майбутніх фахівців	216
Радомський Ігор. Сучасні тенденції в процесі глобалізації освіти	218
Радченко Олена, Стрільчук Лариса, Макаренко Тетяна. Значення тестових ліцензійних медичних іспитів для інтернаціоналізації української університетської освіти	222
Рижик Ірина. Розвиток приватної вищої освіти: світова практика та українські реалії.....	223
Руденко Анна. Сучасні підходи у вивченні студентами-дефектологами основ формування початкових мовних узагальнень у розумово відсталих учнів 2-4-х класів спеціальної школи	226
Семеновська Лариса. Інтерактивні методи навчання у професійній підготовці майбутніх педагогів	231
Сидоренко Оксана. Спеціаліст майбутнього: ключові виклики новітньої освітньо-наукової парадигми	234
Сохнич Анатолій. Євроінтеграція національної освіти	236
Стрільчук Лариса, Стрільчук Дмитро, Ільницька Лариса. Сучасні особливості парадигми медичної освіти	238
Супрун Дар'я. Система професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти в контексті її інтернаціоналізації.....	240
Супрун Микола. Вивчення історії спеціальної школи в руслі її розбудови..	245
Танько Наталія. Історико-педагогічні аспекти становлення інтерактивного навчання іноземних мов у вищій школі України.....	248
Тарасова Олена. Професійна мобільність фахівця як шлях до інтернаціоналізації університетської освіти.....	251
Теремецький Владислав, Вікторчук Марія. Проблеми реалізації права на вищу освіту в Україні та шляхи їх вирішення.....	254
Терещенко Анжела. Інтернаціоналізація у сфері вищої освіти	257
Ткачук-Мірошниченко Олена. Роль англійської мови в умовах інтернаціоналізації вищої освіти України	260

Тулчинський Ростислав. Освітня детермінанта становлення нового регіоналізму в Україні	262
Удовенко Вероніка. Професійна підготовка фізичних терапевтів: український та європейський досвід	264
Фастівець Анна. Сучасний стан професійної підготовки фахівця фізичної терапії та ерготерапії в Україні: компетентнісний аспект	267
Хлібкевич Сергій. Сучасні тенденції впровадження діяльнісного підходу в систему формування дослідницької компетентності майбутнього вчителя фізичної культури	270
Хоменко Павло. Інноваційні перспективи системно-синергетичного підходу у природничо-науковій підготовці фахівця фізичної культури	272
Хоцькіна Світлана. Підготовка педагога професійного навчання у контексті сучасної парадигми вищої освіти.....	276
Черніченко Людмила. Професійна підготовка логопеда в умовах глобалізації інклюзивної освіти	280
Чернюк Валентина. Інтернаціоналізація як ресурс розвитку університетської освіти	283
Чікарькова Марія. Методологічні засади вивчення релігії у сучасній українській освітній парадигмі	286
Чорна Тетяна, Сагайдак Ірина. Проблеми об'єднання науки і освіти у ВНЗ України	288
Чорнусь Сергій. Особливості проектної діяльності студентів у вищій школі	290
Шахно Альона. Роль освіти у формуванні та розвитку людського капіталу в умовах глобалізації	293
Шевченко Світлана. Особливості навчального процесу дітей з порушеннями слуху на етапі освітніх змін української незалежної держави	296
Шестакова Тетяна. Сучасні тенденції розвитку педагогічного дорадництва в контексті інтернаціоналізації вищої освіти України.....	301
Шидей Надія. Вища освіта України в контексті процесів глобалізації	303
Шилін Володимир. Управління бізнес-процесами в системі ELMA BPM та можливості використання в освітній галузі	305
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	311

ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ В РУСЛІ ЇЇ РОЗБУДОВИ

Розглядаючи Україну як Європейську демократичну державу, сутнісним завданням якої є створення належних умов для самореалізації своїх громадян, ми наголошуємо на тому, що люди з особливими потребами потребують всебічної уваги з боку соціальних інститутів суспільства. Загальновідомо, що саме за рівнем ставлення до своїх найменш соціально захищених громадян можна стверджувати про рівень розвитку цивілізованості держави і суспільства загалом. Саме тому, вивчення свого національного досвіду соціалізації всіх категорій людей, які мають певні особливості розвитку і збагачення його кращими зразками світового, є нагальною поребою часу.

Конституція України, Закон України «Про освіту», Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття), а також ратифіковані Верховною Радою України міжнародні нормативно-правові акти, зокрема, Загальна декларація прав людини, Конвенція ООН «Про права дитини», «Стандартні правила для інвалідів» та ін., спрямовані на створення правових, соціально-економічних та матеріально-технічних умов для інтеграції у суспільство дорослих і дітей з особливостями фізичного та розумового розвитку. Їх соціалізація є важливою проблемою, оскільки такі особи найбільше потерпають від соціальної незахищеності.

Національна освіта в умовах сьогодення переживає період реформування. Це висуває нові завдання та вимоги до усіх її ланок. В основу сучасного виховання і навчання учнів закладів освіти різних типів покладено принцип дитиноцентризму, що ґрунтується на дотриманні істинних загальнолюдських цінностей. Варто зазначити, що в наш час поряд із всебічним удосконаленням навчально-виховного процесу масових загальноосвітніх закладів освіти певні якісні зрушення відбуваються і в навчанні та вихованні розумово відсталих дітей, серед яких особливого значення набуває проблема корекції та компенсації порушених функцій. Олігофренопедагогіка та олігофренопсихологія (В. І. Бондар, Г. М. Дульнев, І. Г. Єременко, В. М. Синьов, О. П. Хохліна та ін.) розглядають корекцію як складову цілісної системи навчально-виховного процесу спеціальної школи. На сьогодні спеціальна школа повинна забезпечити кожному учню умови для комплексного психолого-педагогічного впливу, що розвивають його компенсаторний потенціал. Постановка і вирішення нагальних проблем спеціального навчання з

точки зору його корекційної спрямованості потребують творчого переосмислення всієї сучасної системи з урахуванням тенденцій корекційного навчання учнів з особливостями розумового розвитку, що склалися протягом досліджуваного історичного періоду, з метою впровадження у педагогічну практику кращих здобутків і надбань.

Вітчизняна спеціальна педагогіка та спеціальна психологія кінця ХХ – початку ХХІ ст. трактують сутність корекційного навчання як педагогічний процес, що ставить за мету не тільки засвоєння певної суми знань і вироблення відповідних умінь та навичок, а й виправлення недоліків розвитку дитини.

В українській та зарубіжній спеціальній педагогіці проведено значну кількість психолого-педагогічних досліджень із питань корекційного навчання та виховання дітей із особливостями інтелекту на різних етапах розвитку олігофренопедагогіки.

Українські вчені (В. І. Бондар, Л. К. Одинченко, К. М. Турчинська та ін.) започаткували вивчення історії цієї галузі дефектології. Однак проблема розвитку корекційного навчання розумово відсталих дітей в Україні (друга половина ХІХ – перша половина ХХ ст.), як окреме цілісне історико-педагогічне явище, не була предметом дослідження. Разом із тим аналіз теоретичної та практичної спадщини зазначеного періоду свідчить, що в системі спеціальної освіти накопичився значний теоретико-практичний потенціал, реалізація якого в сучасних умовах сприятиме подальшому розвитку корекційного навчання учнів. Саме тому ми у своєму дослідженні прагнули всебічно й послідовно встановити зв'язок між минулим і сучасним етапами її розвитку, насамперед шляхом розгляду актуальних питань сьогодення у ракурсі історичного досвіду, зважаючи на те, що поєднання педагогічної ретроспективи з її перспективою – важливий засіб у реформуванні вітчизняної спеціальної школи.

У сучасних умовах реформування спеціальної освіти історія олігофренопедагогіки має всіляко сприяти педагогічній практиці у подоланні конкретних форм суперечностей між загальноосвітньою (інформаційною) і прикладною функціями цієї галузі знань. Це вимагає від учених перегляду традиційних історико-хронологічних принципів вивчення педагогіки в історичній площині, оскільки ця галузь знань не може бути простим доповненням загальної історії [1, с. 10].

Хронологічні межі нашого дослідження охоплюють другу половину ХІХ – першу половину ХХ ст. За висхідну межу взято початок другої половини ХІХ ст., оскільки у цей період було зроблено перші кроки в організації допоміжного навчання та сформовано окремі погляди на зміст і форми корекційної роботи, основу яких становили концепції Е. Сегена,

М. Монтесорі, О. Декролі, Ж. Демора та ранні ідеї О. М. Граборової, В. П. Кашенка, К. К. Грачової, М. П. Поставської. Верхня межа дослідження зумовленатим, що в середині ХХ ст. під впливом досліджень про розвивальне значення процесу навчання (Л. С. Виготський, Л. В. Занков, Г. М. Дульнев, О. М. Граборов та ін.) було обґрунтовано новий принцип корекційної роботи. Основою положення його ідеєю є те, що виправлення порушень пізнавальної діяльності у розумово відсталих дітей не виділяється в окремі заняття, а здійснюється в усіх площинах навчально-виховного процесу. Дослідження ґрунтується на утвердженні провідної ролі корекційного навчання учнів спеціальної школи у процесі розвитку їхньої особистості. Витоки, становлення та подальший розвиток корекційного навчання розумово відсталих дітей (друга половина ХІХ – перша половина ХХ ст.) розглядаються у загальному теоретико-практичному контексті розвитку всієї вітчизняної та світової дидактики.

Аналіз корекційного навчання учнів спеціальних шкіл буде повним тільки за умови його розгляду у трьох площинах: теоретико-методологічній, методичній та організаційній.

Періодизація розвитку теорії та практики корекційного навчання учнів допоміжних шкіл протягом другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст. – результат не лише аналізу та систематизування джерел дослідження відповідно до його об'єкта, предмета і завдань, але й осмислення того, що таке періодизація в історико-педагогічній науці як процедурна дефініція.

Періодизація теорії та практики корекційного навчання дітей із різними потребами пов'язана із загальною періодизацією розвитку спеціальної педагогіки, але, що є цілком природним, має і своє коло специфічних особливостей становлення та розвитку спеціального навчання. Принцип періодизації, з позицій методології сучасної історико-педагогічної науки, має певну різнобічність, відображає принципіві зрушення у головних напрямках розвитку науки та практики. До них належать: загальна концепція історичного процесу, пов'язана з нею дослідницька проблематика, нові прийоми дослідження, залучення нових джерел, суттєві зміни в організації наукової праці тощо [2, с. 196].

Саме дослідженню історії спеціальної освіти нашої Вітчизни в її єдності із світовим освітнім простором у різні історичні періоди й її сьогодення з метою всебічної розбудови спеціальної школи буде становити мету наших подальших наукових пошуків.

Список використаних джерел і літератури:

1. Супрун М. О. Корекційне навчання учнів допоміжних закладів освіти: витоки, становлення та розвиток (друга половина ХІХ – перша половина ХХ ст.): монографія / М. О. Супрун. – Київ : КЮІ МВСУ Паливода А. В., 2005. – 326 с.

2. Супрун М. О. Музей дефектології України: історія його створення / М. О. Супрун // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. – Київ : НМЦВО, НМЦСО, 2001. – Вип. 29. – С. 196–201.

3. Супрун М. О. Організація пропедевтичної практики майбутніх психологів у допоміжній школі-інтернаті (історія питання) / М. О. Супрун // Дефектологія. – 2001. – № 3. – С. 37–38.

Наталія Танько,

Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка
(м. Полтава, Україна)

ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩІЙ ШКОЛІ УКРАЇНИ

Пріоритетне значення серед актуальних освітніх завдань, які висвітлено в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про засади державної мовної політики», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 р. та ін., належить удосконаленню навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах. З огляду на це, особлива увага звертається на забезпечення особистісно орієнтованого характеру організації навчального процесу, отже, зростає важливість розробки інноваційних підходів до навчання у вищій школі. Розв'язання вказаного питання потребує вивчення, аналізу та врахування вже існуючого досвіду навчання іноземної мови у теорії і практиці вітчизняної вищої освіти.

Проведене дослідження засвідчило, що в процесі становлення інтерактивного навчання іноземних мов відбувалися трансформації, які в цілому характеризують тенденцію до поступового розширення його сутності в напрямі посилення комунікативної і спрямованості педагогічного процесу як навчальної суб'єкт-суб'єктної взаємодії. З'ясовано, що розробка теорії інтерактивного навчання розпочалася в 20–30-ті рр. ХХ століття. Науковцями обґрунтовувалися методи навчання на основі взаємодії (М. Бірштейн, К. Грінблат, Ф. Грей, Г. Грем, Р. Дьюк та ін.) у вигляді ділових і рольових ігор; «навчання через дію» («ActionLearning») (Р. Реванс) тощо. На теренах української педагогіки в цей період значний внесок у розробку окреслених питань зробив О. Ривін, який започаткував так званий метод навчання в парах змінного складу або організований діалог/метод діалогічних поєднань.

У процесі науково пошуку встановлено, що впродовж 50-х рр. ХХ ст. визнавалася пріоритетність рецептивного (пасивного) володіння іноземною мовою над активним, оскільки читання та переклад